Budapest, 19. Juli 1886. — Neue Jüdische Pester Zeitung. — Dritter Jahrgang Nr. 83.

נייע יידישע פעסטער צייטונג

אָרגאן פֿיר פּאָליטיק, האנדעל, פֿערקעהר אונד יידיש-קאָנפֿעססיאָנעללע אינטערעססען.

ערשיינט דריימאל וואכענטליך: מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג. מיט יעדעם פֿרייטאג-בלאטטע ערשיינט איינע סעפּאראט-ביילאגע אין בוך-פֿאָרם, יידיש-וויססענשאפֿטליכען אינהאלטעס. אנצייגען אונד קאָנקורזע פֿאָן געמיינדען ווערדען ביללינגסט בערעכנעט. רעדאקציאָן אונד עקספּעדיציאָן: וואיטצנער-בולעווארד מאראָקקאנער-הויז.

פּרענומעראציאָנסגעלדער, זאָוויא אללע זענדונגען זינד גאנץ איינפֿאך צו אדרעססירען אן מאָריטץ בוריאן אין בודאפּעסט. Moritz Burian in Budapest.

פּרענומעראציאָנס-פּרייז דעס בלאטטעס זאממט פֿרייטאג-ביילאגע. פֿיר עסטערריך-אונגארן: גאנציאָהריג 8 גולדען, האלביאָהריג 4 גולדען, פֿירטעליאָהריג 2 גולדען. פֿיר דאס אויסלאנד: גאנציאָהריג 10 גולד', האלביאָהריג 5 גולד', פֿירטעליאָהריג 2 גולד' 50 קר.

בודאפּעסט מאָנטאג, ט״ז תמוז ה תרמ״ו. — רעדאקטער: מ' עהרענטהייל. — דריטטער יאהרגאנג, נוממער 83

עדעלסהיים-דיולאי — אין פּענזיאָן!

— פֿאָלגען דעס בעקאננטען יאנסקי-שקאנדאלס. —

זייט צוויא טאגען בעפֿינדעט זיך ניכט בלאָס דיא הויפּטשטאדט, זאָנדערן דיא בעפֿאָלקערונג דעס גאנצען לאנדעס אין פֿיעבערהאפֿטער אויפֿרעגונג. דער לאנדעס-קאָממאנדירענדע באראָן עדעלסהיים-דיולאי איזט נעמליך לויט אללערהאָכסטער ענטשליעסונג זיינער מאיעסטאט זיינעם האָהען מיליטאָרישען פּאָסטענס ענטהאָבען אונד „אין פּענזיאָן" געזעטצט וואָרדען! דיעזע אללערהאָכסטע ענטשליעסונג, וועלכע אין דער פֿאָרם איינעם קאָניגליכען שרייבענס אן דען לאנדעס-קאָממאנדירענדען, אין דעם, פֿאָריגען פֿרייטאג אבענדס הערויסגעגעבענען „ארמעע-פֿעראָרדנונגס-בלאטטע" פֿעראָפֿפֿענטליכט וואורדע, לויטעט וויא פֿאָלגט:

„ליעבער באראָן עדעלסהיים-דיולאי! אינדעם איך, איהרעם אנזוכען וויללפֿאהרענד, איהרע איבערנאהמע אין דען וואָהל-פֿערדיענטען רוהעשטאנד אנאָרדנע, שפּרעכע איך איהנען פֿיר איהרע פֿיעל-יאָהריגען, אים קריעגע וויא אין פֿריעדען, מיט היינגעבונג געלייסטעטען אויסגעצייכנעטען אונד הערפֿאָרראגענדען דיענסטע, נאמענטליך אבער פֿיר איהרע אום דיא אויסבילדונג מיינער קאוואללעריע ערוואָרבענען פֿערדיענסטע, מיינע פֿאָללע אנערקעננונג אויס! אלס זייכבארעס מערקמאל דיעזער אנערקעננונג פֿערלייהע איך איהנען טאקס-פֿריי, דאס גראָסקרייץ דעס לעאָפּאָלד-אָרדענס מיט דער קריעגס-דעקאָראציאָן דעס ריטטערקרייצעס!"...

דיעזעס אללערהאָכסטע שרייבען בעגיננט מיט דער מיטטהיילונג, דאס דיעזע אמטס-ענטהעבונג אויף דירעקטעס אנזוכען דעס באראָן עדעלסהיים-דיולאי ערפֿאָלגטע! ווער אינדעס אין דען גאנג דער פּאָליטיק אויך נור איינינערמאסען איינגעווייהט איזט, דער וויים עס אויך, דאס דיעזעס אנגעבליכע „אנזוכען" נור איינע „לעערע פֿאָרם" איזט! ווענן מאן בייא האָפֿע איינען מיניסטער אָדער איינען גענעראל זיינעם אמטעס ענטהעבען וויל, זאָ ווירד דערזעלבע ניכט איינפֿאך „צור טהירע" הינויסגעוואָרפֿען, זאָנדערן ווירד דעמזעלבען אין „ווינק" ערטהיילט, וועגען זיינער ענטלאססונג איין „געזוך" איינרייכען צו וואָללען, דאמיט עס נאך אויסען הייסע, דער בעטרעפֿפֿענדע וואורדע ניכט געשטירצט, זאָנדערן אין פֿאָלגע זיינעם „אייגענען אנזוכענס" ענטלאססען! איבערדיעס ענטהאָלט איין ענטלאססענער מיניסטער אָדער גענעראל אין דער רעגעל אויך איינען „האָהען אָרדען", אלס צייכען אללערהאָכסטער אנערקעננונג זיינער פֿערדיענסטע, אום דעם שיידענדען אויף דיעזע ווייזע דיא „ביטטערע פּיללע" איינינערמאסען צו פֿערצוקערן!

זאָ וואורדע אויך בייא דער ענטלאססונג דעס עדעלסהיים-דיולאי פֿערפֿאהרען! אונד גאנץ אונגארן פֿיהלט זיך דורך דען שטורץ דיעזעס האָהען גענעראלס אום זאָ מעהר בעטראָפֿפֿען, אלס אין דער גאנצען געמיינזאמען ארמעע קיין איינציגער מאנן עקסיסטירט, דער פֿיר אונגארן זאָלך פֿריינדליכע געזיננונגען בעקונדעט האטטע, אלס דיעזער פֿערדיענסטפֿאָללע לאנדעס-קאָממאנדירענדע! אללײן דיא בעשטירצונג וועגען דעם פֿאללעס דעס באראָן עדעלסהיים-דיולאי ערשיינט וועזענטליך נאָך דאדורך געשטיינערט, דא עס דער בעקאננטע יאנסקי-שקאנדאל וואר, אין פֿאָלגע דעססען דער עדלע גענעראל אין „אונגנאדע" געפֿאללען איזט! עבען אנלאָסליך דעס יאנסקי-שקאנדאלס בעקונדעטע באראָן עדעלסהיים-דיולאי איינען האָהען גראד פֿריינדליכער געזיננונג פֿיר אונגארן. ער ווירדיגטע עס פֿאָללקאָממען, וועננ דיא אונגארישע נאציאָן דורך דיא שמיקונג דעס הענצי-גראבעס אים אָפֿנער פֿריעדהאָפֿע זיך טיעף פֿערלעטצט פֿיהלטע. גלייך טיסאָ, בעטראכטעטע אויך עדעלסהיים-דיולאי דאס פֿאָרגעהען דעס גענעראלס יאנקי אלס טאקטלאָז. אלס דאהער דיא אוניווערזיטאָטס-שטודענטען דורך שטראסענ-דעמאָנסטראציאָנען איהרען אונוויללען געגען יאנסקי צום קראָפֿטיגען אויסדרוק בראכטען, דא פֿערהיעלט זיך דער לאנדעס-קאָממאנדירענדע גאנץ רוהיג, אונד פֿיעל עס דעמזעלבען אויך אים ענטפֿערנטעסטען ניכט איין, דיעזען לאָרמענדען אויפֿטריטטען דורך מיליטאָר-געוואלט אין ראשעס ענדע צו בערייטען.

וואָהער מאן עס אבער וויים, דאס דער שטורץ דעס עדעלסהיים-דיולאי מיט דעם „יאנסקי-שקאנדאל" אין ענגער פֿערבינדונג שטעהע? — נון, דאס ערוואָהנטע „ארמעע-פֿעראָרדנונגס-בלאטט" פֿערראָטהע אלל דיעס זעלבסט, דא דיעזעלבע נוממער, אין דער דיא פּענזיאָנירונג דעס עדעלסהיים-דיולאי ענטהאלטען איזט, אויך „דרייא ערנעננונגען" פֿערקינדעט אונד צוואר אין פֿאָלגענדער רייהענ-פֿאָלגע: „1) אנשטאטט דעס באראָן עדעלסהיים-דיולאי ווירד דער גענעראל-קאוואללעריע-אינשפּעקטאָר ניקאָלויס פּעטיאטשעוויטש צום קאָממאנדאנטען דעס פֿיערטען קאָרפּס אונד צום לאנדעס-קאָממאנדירענדען גענעראל אין בודא-פּעסט ערנאננט! — 2) דיא ביזהעריגע שטעללע דעס נייען לאנדעס-קאָממאנדירענדען ערהאָלט פּרינץ קראָא! — 3) פֿיר דיא ביזהעריגע שטעללע דעס פּרינצען קראָא אלס קאָממאנדאנטען דער 10-טען אינפֿאנטעריע-טרופּפּענ-דיוויזיאָן אין יאָזעפֿשטאדט (באָהמען) ווירד דער גענעראל-מאיאָר יאנסקי ערנאננט!" — יאנסקי שליעסט אלזאָ דיא קעטטע דער ערנעננונגען אב, וועלכע אין פֿאָלגע דער פּענזיאָנירונג דעס באראָנס עדעלסהיים-דיולאי נאָטהווענדיג געוואָרדען זינד! — באראָן עדעלסהיים-דיולאי מוסטע אלזאָ געהען, וואָהרענד גענעראל-מאיאָר יאנסקי, דער דען גאנצען שקאנדאל אויף דעם געוויססען האט, נאָך אוואנשירט איזט! יעדער פֿיהלט עס אלזאָ, דאס דיעסמאל דיא פֿיינדליכע געזיננונג געגען אונגארן אין דער פּערזאָן יאנסקי'ס „בעלאָהנט", וואָהרענד דיא פֿריינדליכע געזיננונג פֿיר אונגארן אין דער פּערזאָן דעס אללגעמיין געליעבטען עדעלסהיים-דיולאי „בעשטראפֿט" וואורדע!

אונד דיעזער אומשטאנד איזט עס, דער אים גאנצען לאנדע איינע טיעפֿע בעאונרוהיגונג אונד האָכגראדיגע ערבעגונג הערפֿאָררופֿט. מאן איזט נונמעהר איבערצייגט, דאס אין דען האָהען אונד מאסגעבענדען מיליטארישען קרייזען יעדע פֿריינדליכע קונדגעבונג פֿיר אונגארן נאָך אימטער אלס „שטראפֿווירדיגע האנדלונג" בעטראכטעט אונד פֿעראדאממט ווירד.

נאך אלל דעם קאנן עס ניכט אלס איבערטריעבען בעצייכנעט ווערדען, ווענן איינינע בלאָטטער אויך דען נאהען שטורץ דעס מיניסטער-פּראָזידענטען קאָלאָמאן פֿאָן טיסאָ פּראָפֿעצייהען! דאס טיסאָ'ס שטעללונג דורך זיינע פּארלאמענטארישע איוסערונג געגען יאנסקי זיינערצייט נאָך אָבען ערשיטטערט וואורדע, דאס אונטערליעגט וואָהל קיינעם צווייפֿעל. דער גראָלל אם וויענער האָפֿע וואורדע נאָך וועזענטליך געשטייגערט, אלס וועגען איינעם אין סעראיעוואָ אבגעהאלטענען טרינקשפּרוכעס אויף דער גרייזע ערצהערצאָג אלברעכט אים פּארלאמענטע אונד אין דער פּרעססע העפֿטיג אנגעגריפֿפֿען וואורדע. אונזערע לעזער ווערדען זיך וואָהל ערינגערן, דאס דער שעפֿ-רעדאקטער דעס „פּעסטער ללאָיד", דר' מאקס פֿאלק, זיך געצוואונגען זאה, מיט דער מיענע איינעם שול-קנאבען, וועלכעס זיך עטוואס צו שולדען קאָממען ליעס, דעם ערצהערצאָג אלברעכט אָפֿפֿענטליך „אבביטטע" צו לייסטען! קאָלאָמאן טיסאָ האט דיעס ביזהער נאָך ניכט געטהאָן. דאָך שיינט דאס שפּיעל נאָך ניכט זיינען אבשלוס געפֿונדען צו האבען. מיט איינעם מיניסטער-פּראָזידענטען, דער דיא פּארלאמענטס-מאיאָריטאָט פֿיר זיך האט, קאנן מאן עבען ניכט זאָ קורצען פּראָצעס מאכען, וויא מיט איינעם גענעראל, דער איינציג אונד אללײן דעם אָבערסטען פֿעלד-הערן צו געהאָרכען האט! דאָך קאנן דיא שטונדע באלד שלאגען, וואָ מאן אויך הערן פֿאָן טיסאָ דען וואונש פֿאָן אָבען ערטהיילט, אום זיינע ענטלאססונג איינצוקאָממען! אויך פֿיר איהן ווירד זיך נאָך ירגענד איין טיטעל אָדער איין אָרדען פֿאָרפֿינדען; דאָך וואס ניטצען „טיטעל אונד אָרדען". ווענן מאן טראָטצדעם — געהען מוס! אונד אלל דיעס איזט איינע טרויריגע פֿאָלגע דעס יאנסקי-שקאנדאלס!

באראָן עדעלסהיים-דיולאי ווירד אלס פּריוואטמאנן אין אונגארן בלייבען. ער בעזיטצט אין אונגארן, אין זיעבענבירגען אונד אין קראָאציען זעהר גראָסע גיטער, פֿאָן דענען ער פֿירסטליך לעבען קאָננטע, ווענן ער אויך גאר קיינע פּענזיאָן ערהיעלטע! אלס באראָן איזט דערזעלבע אויך מיטגליעד דעס אונגארישען אָבער-הויזעס. פֿריהער וואר דערזעלבע דער בעליעבטעסטע גענעראל אין אונגארן, יעטצט ווירד ער דער בעליעבטעסטע מאגנאט אים פֿאטערלאנדע זיין! דורך זיינען שטורץ איזט דיא ליעבע דער אונגארישען בעפֿאָלקערונג פֿיר זיינע פּערזאָן נור בעדייטענד געשטיעגען. וויים עס מאן יא דאָך, דאס ער נור אין פֿאָלגע זיינער „פֿריינדליכען געזיננונג" פֿיר אונגארן פֿאָן זיינעם האָהען אמטע געשטאָסען וואורדע!

אלליין עס זייא דעם וויא אימטער, זאָ פֿיעל איזט געוויס, דאס אונגארן איינע אייסערסט „ביטטערע ענטטיישונג" ערלעבט האט! מאן שמייכעלטע זיך היער שטעטס מיט דער האָפֿפֿנונג, דאס אויך אין דער געמיינזאמען ארמעע ענדליך דער „אונגארישע גייסט" צור געלטונג געלאנגען ווערדע! נון האט מאן דיא זעהר הערבע ערפֿאהרונג געמאכט, דאס אויך איין זאָ האָכגעשטעללטער מאנן, וויא באראָן עדעלסהיים-דיולאי, שטירצען מוסטע אונד צוואר איינציג אונד אללײן, וויל ער זיך ניכט דאצו הערגעבען וואָללטע, דען אונגאריש-נאציאָנאלען גייסט דורך געוואלט-מיטטעל צו אונטערדריקען! טראָטץ דער גראָסען אָפּפֿער, וועלכע דאס לאנד צור ערהאלטונג אונד ענטוויקעלונג דער געמיינזאמען ארמעע לייסטעט, ווירד דעננאָך יעדער עמפּפֿינדליך בעשטראפֿט, דער איינע פֿריינדליכע געזיננונג פֿיר דאס ארמע אונגארן בעקונדעט! פֿיר דיא געמיינזאמע ארמעע גיבט עס נאָך אימטער קיינען זעלבסטשטאָנדיגען אונגארישען שטאאט. אין דען אויגען דער פֿאָן אונס אויסגעהאלטענען געמיינזאמען ארמעע גילט אונגארן נאָך אימטער אלס איין „לאנד פֿאָן רעבעללען", וועלכעס מאן נאָך מאָגליכ-

קיהלען וויטטערונג אונד דעם רעגענס אין מעהרע-רען קאָמיטאטען נור אין לאנגזאמער ענטוויקעלונג; „מיטטעלמאָסיגעס“ ערגעבניס אין אויסזיכט. — אים זידליכען אלפאָלד ענטוויקעלט זיך דער טאבאק גוט. אין דען זיעבענבירגישען קאָמיטאטען שטעללט בעזאָנדערס דאס קאָמיטאט סילאדי איין גוטעס ערגעבניס אין אויסזיכט.

קארטאָפפעל. אין אָבער-אונגארן איזט דאס הייפעלן בעענדעט, שטעללענווייזע בליהט דיא קארטאָפפעל, האט זיך זעהר ערהאַלט אונד ענט-וויקעלט זיך שאָן; שטעללט איין גוטעס ער-געבניס אין אין אויסזיכט. אֿהגליכעס ווירד פאָן יענ-זייטס דער דאָנוי, אוים דעם נאָרדליכען אונד זידלי-כען אלפאָלד בעריכטעט. אין זיעבענבירגען בעגינ-נען דיא קארטאָפפעלן, אין פאָלגע דער פילען רעגען-גיססע, שטעללענווייזע צו פוילען; אין דען קאָמיטאטען קראָנשטאדט אונד הערמאנשטאדט הינגעגען קאנן איין בעססערעס רעזולטאט ערוואַרטעט ווערדען.

ריבען. אין אָבער-אונגארן שטעהט דיא פוטטער-ריבע אים באָרשאָדער אונד האָנטער קאָמי-טאט שוואך, אין דען אנדערען קאָמיטאטען שאָן, אונד פערשפריכט איינע גוטע ערנטע. עבענזאָ ווירד פאָן יענזייטס דער דאָנוי, אוים דעם נאָרדליכען אונד זידליכען אלפאָלד פאָן דער גוטען ענטוויקלונג דעס ריבען-אנבויעס בעריכטעט, איבער-אלל איזט איין גוטעס ערגעבניס צו געוואָרטיגען; נור אין זיעבענבירגען שטעהט איין שוואכעס רעזול-טאט אין אויסזיכט.

מישלינגס-פוטטער. אין אָבעראונגארן האבען בעזאָנדערס דיא קלעע-ארטען איין בעפריע-דיגענדעס רעזולטאט ערגעבען; אין האפער-וויקען ליעפערטען דיא קאָמיטאטע ארווא, האָנט, נאָגראַד, זעמפלין אונד זאָליאָם דאס בעסטע, בארש ליפטוי, נייטרא שאראָש, טרענטשין אונד אונג דאס שוואָכסטע ערגעבניס. אין דען קאָמיטאטען יענזייטס דער דאָנוי וואָרען דיא הייפיגען רעגען אויף דיא קוואליטאָט דעס פוטטערס פאָן שאָדליכער ווירקונג, וואָהרענד דיא קוואנטיטאָט אים אללגעמיינען בעפריעדיגענד, שטעללענווייזע זאָגאר גוט וואר. — אים נאָרדליכען אלפאָלד איזט דאס ערגעבניס איין מיטטעלמאָסיגעס, שטעללענווייזע פאָרציגליכעס. עבענזאָ אים זידליכען אלפאָלד אונד זיעבענבירגען.

היי. אין אָבעראונגארן, וואָ דאס היי אין אללען הינזיכטען איין בעפריעדיגענדעס רעזולטאט ערגאב, וואורדע עס שאָן איבעראלל איינגעפיהרט. יענזייטס דער דאָנוי איזט דאס איינפיהרען אים צוגע. דאס ערגעבניס וואר — מיט אויסנאהמע דער קאָמי-טאטע וועספרים, וויעזעלבורג — איין מיטטעל-מאָסיגעס. אין דען גענאננטען דריא קאָמיטא-טען האט דער רעגען פיעל געשאדעט. — אים נאָרד-ליכען אלפאָלד האבען דיא רעגען-גיססע דער קווא-ליטאָט אן פילען אָרטען געשאדעט. דאס ערגעבניס ווירד אים אללגעמיינען איין מיטטעל-מאָסיגעס, שטעללענווייזע אונטער מיטטעל זיין. אים זיד-ליכען אלפאָלד וואר נעבסט שוואכער קוואליטאָט איין געריינגעס ערגעבניס. אין זיעבענבירגען האבען דיא וויעזען דער קוואנטיטאָט נאך איינע גוטע היי-מאהד געליעפערט, וואָהרענד דיא קוואליטאָט פאָם רעגען שלעכט בעאיינפלוסט וואורדע.

וויינגאָרטען. אין אָבער-אונגארן איזט דיא רעגעלמאָסיגע ארבייט אים צוגע; אים קאָמי-טאטע נייטרא האבען דיא וויינשטאָקע שלעכט געבליהט; אים אללגעמיינען צייגט זיך איין „מיט-טעלמאָסיגעס“ ערגעבניס. — יענזייטס דער דאָנוי האט דיא קאָלטע אים מאי ווענינ געשאדעט, אונד איזט איין גוטעס ערגעבניס צו ערוואַרטען. — אים נאָרדליכען אלפאָלד זינד דיא רעגעלמאָסיגען ארבייטען אים צוגע; אין דען דורך פראָסט וועני-גער היימגעזוכטען געגענדען צייגט זיך איין גוטער שטאנד; אים סאבאָלטשער קאָמיטאט זינד דיא טרייבען אין פאָלגע דער פילען רעגען-גיססע אונד דער קאלטען וויטטערונג מאנגעלהאפט; אים סאט-מארער קאָמיטאט ווירד איינע שוואכע ווינלעזע ווערדען. — אים זידליכען אלפאָלד האבען דיא רע-בען אבגעבליהט; איין גוטעס ערגעבניס איזט צו ערוואַרטען. אים קאָמיטאט טעמעש וואורדע דאס פאָרהאנדענזיין דער פיללאָקסערא קאָנסטאטירט. אין זיעבענבירגען איזט נור איינע „מיטטעלמאָסיגע“ לעזע צו ערוואַרטען.

אָבסט. אין אָבעראונגארן איזט אים אללגע-מיינען ווענינ אָבסט געוואכסען, אונד נור פלוי-מען פערשפרעכען איין גוטעס ערגעבניס; אנדערע אָבסט-ארטען ווערדען שטעללענווייזע איין „מיטטעל-מאָסיגעס“ רעזולטאט ערגעבען. יענזייטס דער דאָ-נויא אונד אים נאָרדליכען אלפאָלד שטעהט איין שוואכעס ערגעבניס אין אויסזיכט; עבענזאָ — אבער מיט אויסנאהמע דער פלוימען-ארטען — אים זידליכען אלפאָלד אונד אין זיבענבירגען.

פערלאָזונג.

— ציעהונג דער פירסט סאלם-לאָזע. —

בייא דער אם 15. דיעזעס שטאטטגעהאבטען פער-לאָזונג פיעל דער הויפטטרעפפער פאָן 20,000 גילד׳ אויף נומ׳ 21603; פערנער געווינגען: נומ׳ 63725 גולד׳ 2000, נומ׳ 20949 גולד׳ 1000; יע 200 גולד׳ נומ׳ 32049 אונד 57709; יע 120 גולד׳ נומ׳ 9295, 12608, 39592 אונד 73046; (אללעס אין קאָנווענציאָנס-מינצע.)

— ציעהונג דער גראף וואלדשטיין-לאָזע. —

אנלאָסליך דער אם 15. דיעזעס שטאטטגעהאבטען פערלאָזונג געוואנן נומ׳ 21746 דען הויפטטרעפפער מיט 20,000 גולד׳; נומ׳ 9419 דען צווייטען טרעפפער מיט 2000 גולד׳; נומ׳ 80069 1000 גולד׳; יע 500 גולד׳ ענטפיעלען אויף נומ׳ 34925 אונד 79650; יע 100 גולד׳ נומ׳ 6296, 7191, 17811, 99417 אונד 101,160. (אללעס אין קאָנ-ווענציאָנס-מינצע.)

געשעפטס-בעריכט.

געטריידע-געשעפט פאָם 15. יולי.

דאס אויסגעבאָט אין ווייצען וואר שוואך. דיא מיהלען מוסטען, דא זיא קויפען וואָללטען 5 קר׳ מעהר בעצאלען.— עס וואורדען 70,000 מעטערצט׳ צו נאכשטעהענדען פריי-זען פערקויפט.

	ווייצען			
	פרייז פער 100 קילאגראמם			
	באטשקער	פעסטער ב׳	טהיים	וויסענבורג
75	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—
76	7.95 — 8.05	7.85 — 7.95	7.95 — 8.05	7.95 — 8.05
77	8.— — 8.10	7.90 — 8.05	8.— — 8.10	8.— — 8.10
78	8.10 — 8.20	8.— — 8.10	8.10 — 8.20	8.10 — 8.20
79	8.20 — 8.30	8.10 — 8.20	8.20 — 8.30	8.20 8.3
80	8.30 — 8.35	8.20 — 8.30	8.35 — 8.40	8.30 — 8.35
81	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—

קאָרן פאָן 6 גול׳ 10 קר׳ ביז 6 גול׳ 25 קר׳.

גערסטע פוטטער פאָן 5 גולד׳ 40 קר׳ ביז 5 גולד׳ 80 קר׳. ברעננער פאָן — גולד׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳. ברויער פאָן — גולד׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

הערדן ד׳ ה׳ אין נ-וו׳: זיא האבען פאָלקאָממען רעכט! איין גערינגענס-טיכטיגער יודע דארף נעווים בייא איינעס מענשען, דער אם זאמסטאג דאס געשאָפט אָפפען האלט, קיין זעלב-פלייש אונד קיינען קאזע, וויא אויך קיינע ואָנסטיגען ארטיקעל. בעציגליך דערען דיא פאָרגעשריעבענען שפייזע-געזעטצע בעאָבאכטעט ווערדען מיססען, איינקויפען. וויא זאָללטע מאן זיך דען אויך אויף דאס „כשרות“ איינעס מענשען פערלאססען, דער מחלל שבת בפרהסי׳ איזט! — עהרווירדען הערדן ד׳ ש׳ אין ל׳: איבער דיא ראבינער-פראגע בייא דער פעסטער אָרטה׳ געמיינדע קאָננען וויר איה-נען קיינע אויפשליססע ערטהיילען, דא פאָר אבלויף דער „שלושים“ דער נענענשטאנד, קראפט בעשלוססעס דעס פאָר-שטאנדעס, ניכט אין עראָרטערונג געצאָגען ווירד! זאָפיעל קאָננען וויר שאָן יעטצט מיט בעשטיממטהייט זאגען, דאס צו דיעזעם צוועקע איינע „קאָנקורז-אויסשרייבונג“ ניכט שטאטטפינדען ווירד! דיא קאָנקורז-אויסשרייבונגען בעהופס בעזעטצונג איינעס ראבבינאטס זינד ערסט אין נייעסטער צייט אין מאָדע געקאָממען אונד ענטשפרעכען דיעזעלבען דעם בעגריפפע פאָן „כבוד-התורה“ נעווים ניכט! דיא היעזיגע אויטאָ-נאָמע אָרטה׳ געמיינדע ווירד, מיט פערמיידונג איינער קאָנ-קורז-אויסשרייבונג, נאגין נאך אלט-יידישער וויזע איינפאך יענען מאנן צו איהרעם ראבבינער בערופען, דען זיא צור בעקליידונג דיעזעס וויכטיגען פאָסטענס אלס אם מייסטען געאייגנעט עראכטען ווערדע! ראבבינער, דיא מיטטעלס אָפ-פערטע אויף שטעללען רעפלעקטירען, דעגראדירען דורך איין זאָ אונווירדיגעס פאָרגעהען זיך זעלבסט אונד אויך דאס היילינע אמט, אום וועלכעס זיא זיך עבען בעווערבען.

— הערדן ה׳ מ׳ אין ד״-ב׳ (זיעבענבירגען): וועגן מיט דער מאָלדוי איינע קאָנווענציאָן צו שטאנדע קאָממען זאָללטע, ווערדען וויר היעריבער נעווים עבען זאָ שלייניג בעריכטען, וויא אללע פאָליטישען בלאָטטער. — הערדן ש׳ ע׳ אין מ-ל׳ (זיעבענבירגען): דער שפירישוס-פערקויף האָנגט גאר ניכט אב פאָן דער זעעלען-צאהל איינעס אָרטעס. דיא וויינפראָ-

דוצענטען קאָננען איהרע איינענע פעכסונג אין בעליעביגען פלאשען פערקויפען, נור מיססען דיעזע געהאָריג פערקאָרקט אונד מיט איהרעם איינענען זיעגעל אָדער מיט איינעם שטאנניאָל-פערשלוס פערזעהען זיין; דאך דארף דער פערקויף נור נאך אויסען, ניכט אבער אן שטעהענדע אָדער זיטצענדע גאָסטע געשעהען!

— הערדן סאמועל גל׳ אין וו׳: בעריכטען זיא אונס סעריען אונד נוממערן איהרער לאָזע אונד וויר ווערדען איהנען אויס-קונפט ערטהיילען. — הערדן סאמועל בר׳ אין ק׳: איהר זאלצבורגער לאָז נומ׳ 65,466 וואורדע מיט 100 גולדען גע-צאָגען. — הערדן באריך קל׳ אין וו-נ׳: פאָן איהרען לאָזען וואורדע דאס 1864-ער ס׳ 1131 נומ׳ 52 מיט 400 גולדען געצאָגען. — הערדן לאזאר גר׳ אין ל׳: איהר שטאאטס-לאָטטעריע לאָז ס׳ 822 נומ׳ 33 האט 20 גולדען געוואָננען; דער געווינן בעטראָגט נאך אבצוג דער שטייער 16 גולדען 85 קר׳ — הערדן אראָן וו׳ אין ק׳, אבראהאם גל׳ אין מ-ל׳, הערמאָנן קר׳ אין ב-או׳, שאנדאָר ה׳ אין ד-ס-מ׳, אדאָלף ר׳ גאסטווירטה אין ב׳, יאָזעף ב׳ אין ק-ל׳, לאיאָש בר׳ אין פ-ע׳, זויל פ׳ אין ס׳ (בוקאָווינא): איהרע לאָזע וואורדען ניכט געצאָגען. — הערדן יאקאָב פ׳ אין י׳: דאס בלאטט געהט אונטער איהרער ריכטיגען אדרעססע רעגעלמאסיג אב. איהרע לאָזע זינד ניכט געצאָגען.

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 14. יולי 1886.

ברינן: 41 80 24 60 79

וואססער-שטאנד דער דאָנוי פאָם 14. יולי.

פרעסבורג 2·85, קאָמאָרן 2·92, ב׳פעסט 3.26, מאָהאטש 4.05
נייזאטץ 4·62, פאנטשאָווא 2·94, אָרשאָווא 3·26.

וואססער-שטאנד דער טהייס.

סיגעט 0·68, נאמעני 1·46, טאָקייא 1·52, סאָלנאָק 1·92
סענעדין 3·58

ראבבינער- אונד מאטריקעל-פיהרער שטעללע-גזוך.

איין, איינער האָכאנגעזעהענען ראבבינער-פאמיליע ענטשטאממענדער, פאָן אנערקאננטען אָר-טהאָדאָקסען ראבבינען איטאָריזירטער, דיא געזעטצ-ליכע קוואליפיקאציאָן צור מאטריקען-פיהרונג בע-זיטצענדער, יונג פערהייראטהעטער ראבבינאטס-קאנדידאט, ווינשט בייא בעשיידענען געהאלטס-אנ-שפריכען אין איינער אָרטהאָדאָקס קאָנשטיטואירטען געמיינדע שטעללונג אלס ראבבינער, ראבבינער-שטעלל-פערטרעטער, אָדער אויך בלאָס אלס מא-טריקעל-פיהרער. — אום דיא נאָהערע אידעססע מאָגען זיך עווענטועלל דיא פ׳ ט׳ געמיינדען אן דיא רעדאקציאָן דיעזעס בלאטטעס ווענדען. 1—2

Jeder lese aufmerksam.

ניר 4 גילד׳

אום דאס אוננעהייעע לאנגער אבגעפאס-טער הערינג-אנציג-שטאָפפע זאָ שנעלל אלס מאָגליך צו געלד צו מאכען, געבע איך פאָן היינטע אב, מיינע זאממטליכען

העררען-אנציגע

פיינסטע רייבענבערגער שאפוואָלל-שטאָפפע, קאָמ-פלעט פיר ראָק, האָזע אונד שילעט, הינרייכענד פיר דיא גראָסטע שטאטור, אום נור 4 גולדען. — דיא קווא-ליטאָט איזט אויסעראָרדענטליך פיין, פיר פריהיאהר אונד זאָממער, אין דען מאָדערנסטען פארבען, אלס: ברוין, גרויא, דראפ, מעלירט, בלויא, שוואריץ, אָליוו אונד געווירפעלטע מוסטער. — פערנער געבע איך איך

אום נור גולד׳ 3.25

איינען האכפיינען ענגלישען, מאָרען געמוסטערטען, אָר׳ קאָריטען, אוים שאפוו׳ געוועבטען

רייזע-פלאיד.

איבער 5 עללען לאנג אונד 2 עללען בריים, מיט שווע-רען געדרעהטען פראנזען. עס האט שאָן דאס ראָהמא-טאָריאל מעהר געקאָסטעט אלס יעטצט דיא פערטיגע וואאָרע, דאהער ווירד יעדער שאָן אוים בילליגקייט בע-שטעללען.

פערזענדונג אין דיא פראָווינץ געגען קאססא אָדער נאכנאהמע.

Adresse:

Schafwollwaaren-General-Depot „Fekete“, Wien, Hundsthurmerstrasse 18/90.

מעססע שטאטט, צו וועלכער דיא לאנדלייטע אוים אללען אומליעגענדען דארפערן צוזאממענגעשטראמט וואַרען. פלאָטצליך פערברייטעטע זיך מיט בליטצעס-איילע דיא שרעקענס-נאכריכט, דאס איין פערשוואונדענער כריסטליכער קנאבע אים וואלדע געפונדען וואָרדען זייא, אונד דאס דיא יודען איהן גערויבט האַטטען, אום זיין בלוט צום „אָסטערפעסטע" צו געברויכען. דאס לאנדפאָלק בעוואפפנעטע זיך, שטירמטע געגען דיא יידישען הייזער אונד גריפף איהרע אהגונגסלאָזען איינזאססען מיט וואהראפט טהיערישער ראָהייט אן. פיעלע הייזער, בודען אונד אנדערע בעזיטצונגען דער יודען וואורדען געפלינדערט, דיא סינאגאָגע צערשטאָרט, פיער יידישע פרויען אינד דרייא מאַנגער ערשלאגען, אונד איינע גראָסע אנצאהל שווער אָדער לייכט פערוואונדעט. וויר ערבאטען זאָפאָרט טעלעגראפיש הילפע פאָן דעם גובערבער פאָן ווילנא צור אבוועהר דעם פיינדעס, וויא אויך פאָן דעם באראָן ראָטהשילד צור לינדערונג דער ענטזעטצליכען נאָטה. וויר פערבראכטען באנגע, טרויריגע שטונדען, האררענד דיא עראייגניססע, וועלכע דיא צוקונפט אונס בריגגען זאָללטע. צוואר ריקטען סאָלדאטען אין דיא שטאדט איין, דאָך שאָן אם דאראויף פאָלגענדען זאָננטאג וויעדערהאָלטע זיך דער אנגריפף אונד דיא אללגעמיינע פלינדערונג אין פערשטאַרקטעם מאסע. אם 25. פאָריגען מאָנאטס טראפען אוים ווילנא דער וויצע-גובערנער, זאָוויא אנדערע אמטליכע פערזאָנען, צור אונטערזוכונג דער פאָרפאָללע היער איין. דאס עלענד אונד דיא נאָטה אונטער דען אָפפערן דעם מייכלערישען אנגריפפעס איזט איבעראיים גראָס. דער שאדען בעלייפט זיך אויף 100,000 רובעל. דאָלהינאָוו גלייכט איינער צערשטאָרטען שטאדט, טרימער בעדעקען דיא שטראסען.

* (אים פעסטער יידישען שפיטאל) וואורדע לויט דעם זאָעבען פעראָפפענטליכטען בעריכטע אים יאהרע 1885 ניכט וועניגער אלס 824 קראנקע בעהאנדעלט אונד צוואר 548 מאַננליכען אונד 276 ווייבליכען געשלעכטס. געשטאָרבען זינד דאזעלבסט 79 קראנקע, פאָן דענען 56 מאַננליכע אונד 23 ווייבליכע וואַרען. דיא איינגאבען דעם שפיטאלס אים ערוואַהנטע יאהרע בעטריגען 24,485 גול׳, דא דיא איינגאהמען עבענפאלס דיעזע האָהע ערריכטען, זאָ שלאָס דיעזעם יאהר אָהנע דעפיציט אב.

* (דיא הילפע פיר סטרי.) אים לעמבערג ווירד פאָם 14. דיעזעם בעריכטעט: אין דער היישע אבענדס היער שטאטטגעהאבטען שלוס-זיטצונג דעם לאנדעס-הילפס-קאָמיטעס פיר סטרי וואורדע קאָנסטאטירט, דאס אן מילדען גאבען אונד בייטראַגען פיר דיא אבבראַנדלער ביזהער נאהעצו 270,000 גולדען איינגעפלאָססען זינד. עס געלאנגטען זאָדאנן דיא פאָם סוב-קאָמיטע איבער דיא פערטהיילונג פאָרגעלעגטען אנטראַגע צור אננאהמע. — עס ווערדען זאָמיט נאָך 100,000 גולדען דען הויז-בעזיטצערן צום וויעדער-אויפבוי איהרער געביידע; 32,000 גולדען דען פעראונגליקטען קויפלייטען, קראַמערן אונד אינדוסטריעללען צור פאָרטזעטצונג איהרער געשאַפטליכען אונטערנעהמונגען; וויימערע 2000 גולדען דען בעאמטען, לעהרערן אונד איבריגען אבבראַנדלערן דער אינטעלליגענטערען געזעללשאפטס-קלאססען, אונד נייערדינגס 7000 גולדען דען האנדווערקערן אונד ארבייטערן צוגעוועגדעט! — דיא רעסטליכען בעטראַגע זינד דעם קאָמיטע דעם לאנדעס-הילפס-אויסשוססעס צור פערפיגונג געשטעללט וואָרדען. דיא פינפער-קאָממיססאָן, בעשטעהענד אוים דעם שטאטטהאלטעריי-וויצע-פראַזידענטען האָפ-ראטה לאָבל, בירגערמייסטער דאָמבראָווסקי, גראפען לאדיסלויס באדעני, דירעקטאָר לאצארוס אונד דר׳ צגאָרסקי, וואורדע ערמאַכטיגט, דיא פאָרשלאַגע דעם סטרייער לאָקאל-קאָמיטעס איבער דיא פערטהיילונג דער בעטראַגע אן דיא איינצעלנען אבבראַנדלער צו פריפען אונד צו גענעהמיגען.

* (איין בישאָף געגען דען אנטיסעמיטיסמוס.) דער „נייען פרייען פרעססע" ווירד בעריכטעט: „דער ניי-ערנאננטע ראָמיש-קאַטהאָלישע בישאָף פאָן טארנאָוו האט יינגסט אויף איינער וויזיטאציאָנס-רייזע, דיא ער צום ערסטען מאלע אין זיינער דיאָצעזע אונטערנאהם, דיא שטאדט דעמביצא פאססירט, וואָ ער פאָן דער אָרטסבעפאָלקערונג פייערליכסט בעגריסט וואורדע. — אן דיא צו זיינעם עמפפאנגע ערשיענענע דעפוטאציאָן דער דאָרטיגען יודען-געמיינדע היעלט דער קירכענפירסט איינע לאַנגערע אנשפראכע, דערען שפיטצע אונפערקעננבאר „געגען דיא אנטי-סעמיטען" געריכטעט וואר. נאכדעם ער דען רעפּראַזענטאנטען דער איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע פיר דיא איהם צוטהייל געוואָרדענע אויפמערקזאמקייט זיינען דאנק אויסגעדריקט האטטע, האָב דער בישאָף נאכדריקליכסט הערפאָר, דאס דיא קאטהאָלישע קירכע אויף דען גרונדפעסטען דער „מאָזאישען לעהרע" בערוהע, אונד דאס בײדע רעליגיאָנס-בעקעננטניססע אויף דיעזעלבע קוועללע, נעמליך אויף דיא גאָטטליכע אָפפענבארונג אונד דיא זאטצונגען דער „פאטריארכען" (אבות הקדושים) צוריקצופיהרען זינד. — שאָן דיעזער אומשטאנד שפריכט דאפיר, דאס דיא קאטהאָליקען אונד יודען פריעדליך אונד אין ברידערליכער ליעבע מיט איינאנדער לעבען, זאָוויא יעדע ראססען-אנפיינדונג פערמיידען זאָללען! דאס בעשטרעבען, דען פריעדען צו שטאָרען, מוס פאָן אללען איינזיכטיגען לייטען ריקהאלטסלאָז פעראורטהיילט ווערדען!" (דיעזער פאָלנישע בישאָף האט גאנץ זאָ ליבעראל אונד זאָ עדעלזיננינג געשפראָכען, וויא יינגסט בישאָף איפאָלי פאָן גראָסוואַרדיין!)

* (וויא איין יודע האנדעלט!) אוים גערסטהאָף (ביי וויען) ווירד געמעלדעט: „פאָר קורצעם היעלט דער היעזיגע קירכענ-בוי-פעראיין איינע גענעראל-פערזאממלונג, דער אויך דער קארדינאל-ערצבישאָף פאָן וויען אונד דיא אָבערסט-האָפמייסטערין גראַפין שאָנפעלד, אלס פערטרעטערין דער ערצהערצאָגין מאריא טהערעזיא, ביווואָהנטען. ביי דיעזער געלעגענהייט שפראך דער פעראיינס-סעקרעטאַר דען וואונש אוים, דאס מאן וועגען דעם אנקויפע דעם אויסגעזיכטען גרונדעס מיט דעם בעטרעפפענדען איינענטהימער ענדליך ענדגילטיג אבשליעסען מאָגע! — אין דיעזעם אויגענבליקע ערהאָב זיך דער גרונד-איינענטהימער, הערר אלבערט דוב, אונד לעגטע אויף דען טיש איינע אורקונדע ניעדער, אין וועלכער ער ערקלאַרטע, דען בעצייכנעטען גרונד פאָן 834 קוואדראט-קלאפטערן אים ווערטהע פאָן 8340 גולדען צום צוועקע דעם קירכענ-בויעס שענקען צו וואָללען! — דיעזע האָכהערציגע שפענדע וואורדע פאָן דער גאנצען פערזאממלונג נאטירליך מיט שטירמישעם בייפאללע אויפגענאָממען. גלייכצייטיג ערקלאַרטע דער שפענדער, אם טאגע דער איינווייהונג דער קירכע 5 ארמע קנאבען אונד 5 ארמע מאַדכען מיט בעקליידונג אונד בעשוהונג בעשענקען צו וואָללען! — הערר אלבערט דוב איזט יודע! איינינע טאגע דאראויף איבערדייכטע איינע דעפוטאציאָן דעם קירכענ-בוי-פעראיינעס דעם עדעל-געזיננטען יודען איינע דאנק- אונד אנערקעננונגס-אדרעססע. (וויר ערבליקען אין דיעזער האנדלונג איינעם יודען איינען „קידוש השם", וועלכער ביי דער הייטיגען אנטי-סעמיטישען שטראָמונג פאָן דאָפּעלטעם ווערטהע איזט! טראָטצדעם ווירדען וויר עס ווינשען, וועגן אונזערע רייכען יודען אויך ביים בויע איינעם „בית המדרש" מינדעסטענס איינע גלייכע האָכהערציגקייט בעקונדען ווירדען! אין „קידוש השם" נאָך אויסען איזט זעהר שאָן; אלליין דיא שטאַרקונג דעם יודענטהומס נאָך איננען איזט געוויס ניכט מינדער דרינגענד אונד פערדיענסטליך!)

נאכטראג.

— צור ראבבינער-פראגע אין בודא-פעסט. —

אין דעם אויגענבליקע, אין דעם אונזער בלאטט אונטער דיא פרעססע גינג, וואורדען וויר פאָן האָכ-

---

וואר איך ביי מיינען פפערדען, הערדליכען קוש-ראססען. איך מאכטע לאַמען אים הייזע. וואַהרענד דער קנעכט אנשפאננטע, בעלייכטעטע איך מיט דער טריבען לאטערנע מיין נייעס איינענטהום, דיא קאלעשע. דער קאסטען וואר פאָן מעהרערען איינגעדרונגענען פלינטענ-קיגעלן דורכלאָכערט. אים וואגען לאג איינע זאבעל-שיידע אָהנע זאבעל, אין איינער דער זייטענ-טאשען בעפאנד זיך איינע ציערליכע טאבאקס-פפייפע מיט זילבער-בעשלאגענעם מעערשוים-קאָפף, דאביי אין זיידענער טאבאקס-ביטעל מיט שטיקערייא, פערגיס-מיינ-ניכטען, אונד דארום דיא צאַרטליכען וואָרטע: „אנדענקען דער פריינדשאפט". פערמוטהליך איינע עלעגאנטע עראָבערונג מיינעס עהעמאליגען העררן, דעם קאָממיססאַרס, פאָן אירגענד איינעם דייטשען מאַדכען. דער קאסטען דעם וואגענ-זיטצעס וואר פעסט פערשלאָססען; דען שליססעל האטטע דער הערר קאָממיססאַר אוננעטצערווייזע בעהאלטען.

דיא ווירטהין קאם אונד ערצאַהלטע מיר האארקליין, וואס איך אונד מיינע פפערדע אללעס גענעססען אונד געטרונקען האַטטען. איך פאנד דאס זעהר לאנגווייליג, וויל איך עס אָהנעדיעס וואוסטע, אונד פערטיגטע זיא מיט דעם בעשיידע אב: „דאס פריילין ווירד שאָן פיר מיך בעצאהלען!" — דאנן שטיעג איך אין דען וואגען, אונד זעטצטע מיך אן דיא שטעללע מיינער געוועזענען העררשאפט; דא זאס איך בעקוועמער אונד וואַרמער; אויך רעכנעטע איך אויף אנגענעהמע געשפראַכע מיט דעם פריילין.

זיא קאם ענדליך; מאן האָב זיא צו מיר אין דען וואגען; איך ריעף „אדיאָ!" אונד פאָרט גינג'ס. אוים דעם אנגענעהמען געשפראָך אבער וואורד ניכטס. דיא רייזע-געפאַהרטין שאָב זיך נעמליך אין דען ווינקעל דעם וואגענזיטצעס, זאָ וויט אלס מאָגליך, פאָן מיר, אנטוואָרטעטע איינינע מאלע אויף מיינע בעשיידענען בעמערקונגען אין שלאָפריגעם „יא" אָדער „ניין", אונד איבערליעס מיך מיינען פערנערן בעטראכטונגען.

דיעזע בעטראכטונגען וואורדען אימער וואונדערליכער, אלס מיינע שאָנע געזעללשאפטערין אים שלאפע, אינדעם דער וואגען שיקעלטע, זיך נאַהער אונד נאַהער נעגען מיך זענקטע. אוים בלאָסעם מיטלייד מיט דעם נושען קינדע, דאס עס ניכט צו זעהר אומהערגעוואָרפען ווערדע, ריקטע איך איהם דרייא ביז פיער צאָלל נאַהער. נאָך איינעם ווייל-כען לעהנטע דער קאָפף דער שלאַפערין אן מיינער אכסעל געווים, אין הארטעם קיססען! איך לעגטע מיט שיכטערנעם ערבארמען מיינען לינקען ארם אום איהרען שלאנקען לייב, אונד היעלט דיא שלוממערנדע אן מיינער ברוסט. וויא שליעף זאנפט, וויא דיא אונשולד, אונד ערוואכטע זעלבסט פאָן דען אונרוהיגען שלאָגען מיינעס הערצענס ניכט, וואַהרענד איך וויא איין פערברעכער ציטטערטע.

צום ערסטען מאלע לאג איין שלאפענדעס מאַדכען אן מיינער ברוסט — צום ערסטען מאלע היעלט איך שטונדענלאנג איין ווייבליכעס וועזען מיט דעם ארמע אומשלונגען — „אך! (ריעף עס אין מיינער זעעלע) פערגיב, טהייערע רבקה, ווענן איך דיר אין דיעזען אויגענבליקען — ניין, אונטרייא וואַרד דיר מיינע זעעלע אויך דא ניכט, דענן איך געדאכטע דיינער!.. אָפט בילדעטע איך מיר יא איין, דאס איך דיך זאָ צור געפאַהרטין האבע! דעם זאנפטע דרוק, מיט דעם איך דיא פרעמדע אן מיך צאָג, גאלט דיר; מיין פערשטאָהלענער זייפצער דיר, אונד נור דיר דער נאַטשלאָזע קוס, דען איך לייזע אויף — איהרע הייסע דריקטע. אבער צו איינעם ווייבע, דעססען בוזען נאָך דען שלאַגען דעם זאנפטען אטהעמס שטייגט אונד פאָללט, דעססען אנשמיעגען מיט איינער פערמדארטיגען גלוט ערפיללט, צו זאָלך איינעם וועזען זעטצע מאַן איינען מאַנן פאָן שנעע, אבער קיינען האנגעשטאָלץ, אך! פאָן נייגאונדדרייסיג יאהרען!" . .

— — — — —

זאנפט שליף דער וואגען אים זאנדע פאָרט. איך ליעס דען פפערדען איהרען בעליעביגען שריטט, היעלט מיינע שלוממערנדע אונשולד פעסט אים ארם. שלאָס דיא מידען אויגענלידער, אום בעקוועמער פאָן מיינער טהייערן רבקה, מיינעם ראבבינאטע אונד אללען הימלען צו טרוימען, דיא מיר דאס וואכען ניכט גאב, אונד זאָ ווארד אוים דעם וויללקירליכען געטרויימע צולעטצט ווירקליכער שלוממער. . .

איך אונד מיינע שלאפגענאָססין ערוואכטען פאסט צו גלייכער צייט, אלס דער וואגען אוים דעם מילדען זאנדע פלאָטצליך איבער איינען האָלפּריגען קניפפעל-דאמם פוהר. עס וואר שאָן העלל. פאָר אונס אים הינטערגרונדע דער לאנדשאפט בראננטע איין פראַכטיגעס, דונקעל-גליהענדעס מאָרגענראָטה, וועלכעס בלענדענד אויף אונזערע אויגען פיעל.

ערסט זאה איך אויף מיינע בראוונען פפערדע, דאנן אויף מיינע רייזע-געזעללשאפטערין. זיא ריעב זיך מיט ביידען האַנדען דיא אויגען; איך ריעב מיר דיא מייניגען. דאנן זאהען וויר אונס גאנץ טראָקען איינאנדער אן.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

קייט ניעדערהאלטען זאָללטע, דאמיט עס ניכט פרייא אויפאטהמען קאָננע! — עס זינד דיעס רעכט טרויריגע אויססיכטען, אום וועלכע אונס געוויס ניעמאנד בענייידען דירפטע!..

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (עדעלסהיים-דיולאי אונד ניקאָלויס פעיאטשעוויטש.) דיעזע ביידען מאָננער וואַרען אויף איהרער לויפבאהן אין גלייכעם מאסטע פאָם גליקע בעגינסטיגט, דא זיא זעהר שנעלל אוואנשירטען. באראָן עדעלסהיים-דיולאי, דער היינטע 60 יאהרע אלט איזט אונד בערייטס 44 יאהרע אים דיענסטע שטעהט, האטטע זיין שנעללעס פאָרריקען דעם איינפלוססע זיינעס אָהיימס, דעם פעלדציינגס-מייסטערס, פראנץ גראפען דיולאי, צו פערדאנקען, וואָהרענד גראף ניקאָלויס פאָן פעיאטשעוויטש, דער יעטצט 53 יאהרע אלט איזט, זיין ראשעס אוואנשירען דעם קאָניגע זעלבסט, דעססען שפיעל-גענאָססע אונד יוגענד-פריינד ער וואר, פערדאנקען מוס. העררן פעיאטשעוויטש פעהלט דיא רעכטע האנד, אום וועלכע ער אין פאָלגענדער וייזע געקאָממען איזט. אים יאהרע 1866, וואָהרענד דעם עסטערייכישען פעלדצוגעס געגען פרייסען, שטאנד פעיאטשעוויטש מיט זיינעם הוסארען-רעגימענטע אונטער דעם בעפעהלע דעם דאמאליגען פעלדמארשאלל-ליטנאנטס באראָן עדעלסהיים-דיולאי. אם 29. יוני ערהיעלט פעיאטשאָוויטש פאָן עדעלסהיים דען בעפעהל, מיט איינען עסקאדראָנע געגען איינען בעשטיממטען פונקט פאָרצוריקען. דא עס זיך נור דארום האנדעלטע, דיא שטעללונג דעס פיינדעס אויסצושפיאָנירען, זאָ וואָללטע פעיאטשעוויטש מיט דיעזער אויפגאבע איינען מאיאָר בעטרויען. אויף איינע געגענבעמערקונג עדעלסהיימס בעגאב זיך יעדאָך שפּאָטער פעיאטשעוויטש פערזאָנליך, אן דער שפּיטצע איינער שוואָדראָנע, אן דען ערוואָהנטען פונקט. איינע מינוטע דאראויף ווארדע פעיאטשעוויטש פאָם פיינדע זאָ שווער פערוואונדעט, דאס איהם דער רעכטע ארם אבגענאָממען ווערדען מוסטע! דער קאָניג בעליעס איהן טראָטצדעם אויף זיינעם פאָסטען, אינדעם ער ביז 1873 אלס גענעראל-אדיוטאנט זיינער מאַיעסטאַט אין דעססען אומגעבונג וויילטע. אים יאהרע 1873, אלס עדעלסהיים צום לאנדעס-קאָממאנדירענדען אין בודא-פעסט ערנאננט ווארד, ווארדע פעיאטשעוויטש דעססען נאכפאָלגער אלס פעלדמארשאלל-ליטנאנט. יעטצט נון איזט פעיאטשעוויטש צום צווייטען מאלע דער נאכפאָלגער דעם באראָן עדעלסהיים אויף דער שטעללע איינעס לאנדעס-קאָממאנדירענדען אין בודא-פעסט!

* (מיניסטער-דועלל.) דיא אויסווייזונג דעם פרינצען אוימאלע אויס פראנקרייך האטטע בערייטס איין דועלל צור פאָלגע, אונד צוואר צווישען דעם מיטגליעדע דעם אָבערהויזעס לאריינטי אונד דעם קריעגסמיניסטער באָלאנשעה. לאריינטי ריעף נעמליך דעם קריעגסמיניסטער אין אָפפענטליכער זיטצונג דיא בעשימפפענדען וואָרטע צו: „זיא זינד איין פייגלינג!" — העדר באָלאנשעה פאָרדערטע היעריף דען לאריינטי צום דועלל הערויס, וועלכעס אם 17-טען דיעזעס דענן אויך שטאטטפאנד. — לאריינטי פייערטע זיינע פיסטאָלע אב, טראף יעדאָך ניכט, וואָראויף קריעגס-מיניסטער באָלאנשעה אין דיא לופט שאָס! — לאריינטי איילטע נון אויף דען מיניסטער צו, דריקטע איהם הערצליך דיא האנד אונד זאגטע: „איך האבע זיא ניע פערזאָנליך בעליידיגען וואָללען!" — ביא איהרער ריקקעהר אין דיא שטאדט ווארדען נון ביידע העררען, דיא נונמעהר אויף איינעם וואגען זאסען, מיט בעגייסטערונג בעגריסט.

* (אויסוואנדערונג רומאָנישער יודען.) אונזער געשאָטצטער אבאָננענט, העדר ש' פישלער אויס סערעטה (בוקאָווינא), שרייבט אונס: אין נוממער 71 דער „נייען יידישען פעסטער ציטונג" ווירד פאָן דער אויסוואנדערונג צאהלרייכער יידישער פאמיליען אויס רומאָניען נאך אמעריקא בעריכטעט. נון קאנן איך בעריכטען, דאס טאגטאָגליך דיעזע אויסוואנדערונגען אין גראָססערעם אומפאנגע שטאטטפינדען. בלאָס אויס יאססי זינד דעם אונערטרעגליכען דרוקעס וועגען זייט קורצעם איבער 5000 זעעלען אויסגעוואנדערט. — נון גיבט אבער זאָלך ארמע לייטע, דיא זיך ליידער ענטשליעסען מיססען, דיא רייזע נאך אמעריקא „צו פוס" צו מאכען. דיעזע זינד נאטירליך געצוואונגען, איהרע פרויען אונד קינדער פאָרלייפיג אין רומאָניען צוריקצולאססען, דאמיט זעלבע אויף דער רייזע ניכט אים הונגער אונד נאָטה צו גרונדע געהען! אם 9. דיעזעס מאָנאטס, אים 5 אוהר, טראף היער אים איטצקאני איינע דעפעשע איין אן דאס היעזיגע ראבבינאט, דיא וויא פאָלגט לויטעטע: „50 פאמיליען וואנדערן אויס רומאָניען, פערזאָרגעט זיא פיר שבת!" — דיא קליינע געמיינדע איטצקאני האטטע דיא אונגליקליכען מיט בעזאָנדערער צופאָרקאָממענהייט עמפפאנגען. מאן גאב איהנען שפייזע אונד טראנק, פערזאה זיא מיט עטוואס געלד, וואָראויף זיא מיט געלעגענהייט היערהער עקספעדירט ווארדען. אויך היער עמפפינג מאן דיא ערבארמונגסווירדיגען וואנדערער, וואָרונטער אויך איינע פרויא מיט פיער קינדערן, מיט אויפריכטיגער הערצליכקייט, אונד ווארדען זיא אם שבת מיט קאָסט אונד קוואַרטיער אָרדענטליך פערזעהען. אין דיעזעם וואָהלטהאָטיגקייטס-אקטע בעטהייליגטע זיך דער העדר ראבבינער מוה' פינחס בורנשטיין נ"י אונד מעהרערע בעלי בתים, מיט הגביר ר' משה וואקס נ"י אן דער שפּיטצע, וועלך לעטצטערער דער אונגליקליכען מיט וואהרהאפט פאָטערליכעם צארטגעפיהלע זיך אננאהם. זאָנטאג ווארדען דיעזעלבען הערצליך ענטלאססען אונד בעגלייטעט, דא דערען טרויריגער אנבליק ווירקליך אין הערצצערייסענדער וואר! הערפאָרגעהאָבען מוס אויך דאס פערדיענסט דעם העררן דר' טויסעק אין יאססי ווערדען, וועלכער דען ארמען אויסוואנדערערן מיט ראטה אונד טהאט צור זייטע שטעהט. דיא קליינען געמיינדען איטצקאני אונד סערעטה האבען זיך אן דיעזער „דבר מצוה" אין הערפאָרראגענדער וייזע בעטהייליגט.

* (איין נייער „שגעון".) בעקאנטליך עקסיסטירט אין לאָנדאָן איין פעראיין, דער זיך מיט דער אויפפינדונג פאָן בעוויזען בעשאָפטיגט, דאס דיא ענגלאָנדער פאָן דען „עשרת השבטים" אבשטאממען. ביזהער האבען דיעזע פאָרשונגען נאָך קיין פעסטשטעהענדעס ערגעבניס צו טאגע געפאָרדערט. נון ערשיען פאָן איינעם ענגלישען געלעהרטען, נאמענס פלונדערס פעטרי, איין בוך, וואָרין דיא בעהויפטונג אויפגעשטעללט ווירד, דאס דיא קאָניגין וויקטאָריא דירעקט פאָם הערשער-הויזע דעם קאָניגס דאוויד (דוד המלך) אבשטאממע! — וואס זאָלל מאן צו דיעזעם נייען „שגעון" זאגען? עס שיינט, דאס געוויססע מענשען ניכטס בעססערעס צו טהון האבען, אלס אללע איהרע לאָכערליכען איינפאָללע זאָפאָרט דרוקען צו לאססען! עס פרייט אונס נור, דאס דער פערפאססער דעם ערוואָהנטען בוכעס קיין יודע איזט, דא זאָנסט דיא אנטיסעמיטען עס ניכט אונטערלאססען ווירדען, איינע זאָלכע בעהויפטונג אלס „יידישע פרעכהייט" צו בעצייכנען. וויר זינד פראָה, דאס קאָניגין וויקטאָריא פיר דיא יודען דיא פריינדליכסטען געזיננונגען העגט, אונד וויססען וויר דיעזעלבע אויפריכטיג צו פערעהרען, אָבגלייך זיא קיינע יידין איזט!

* (איבער דאס „בלוט-בלבול" אין דאלהינאוו.) וואָפאָן וויר יינגסט צווייםאל קורץ בעריכטעטען, ליעגט אונס נונמעהר פאָלגענדע אויספיהרליכע מעלדונג פאָר: „דאס אממען-מאָרכען פאָם „ריטועללען מאָרדע" האט ווידער זיעבען בליהענדע מענשען-לעבען געפאָרדערט. אונזער שטאָדטכען, דאס 1200 פאמיליען צאָהלט, אויף וועלכע עטווא 8 ביז 900 יידישע פאמיליען ענטפאַללען, איזט דער שויפלאטץ איינער בלוטיגען יודען-העטצע געוואָרדען. עס פאנד היער נעמליך איינע קירבנ-

---

פאָלליעטאָן.

דר' סימאָן ראָטה.

— לוסטיגע געשיכטע איינעם יידישען פעלד-פרעדיגערס —

(9-טע פאָרטזעטצונג.)

ער שאָס. — פיפף, פופף, פאַפף! פיעלען לינקס אונד רעכטס שיססע — דיא קוגעלן פפיפפען מיר אם אָהר פאָרביא — מיינע פפערדע ווארדען נאָך שייער, אלס איך; אים געשטרעקטען גאלאָפּ יאגטען זיא דאפאָן; מיינע פייטשע צערבליטע איהרע ריקען. איך האָרטע נאָך זאָבעל-געקלירע אונד פלינטען-שיססע — אונד באלד פאָן אללעם ניכטס מעהר. איך וואר געררעטטעט; דאנק דער קלוגהייט אונד געשיקליכקייט מיינער פפערדע.

„פערדאממטע געשיכטע!" — ברוממטע איך, אונד שטעללטע איינע ביזורנישע אונטערזוכונג מיינעס קאָרפּערס פאָם שייטעל ביז צור זאָהלע אן, דענן אין דער ערסטען אנגסט גלויבטע איך פאָם קוגעל-האגעל דורכלאָכערט צו זיין, וויא איין זיעב. אבער קיין האאר וואר מיר געקרימט וואָרדען.

דעסטאָ בעססער! אבער מיינע העררשאפט, וואס וואר אויס איהר געוואָרדען? זאָללטע איך ווידער אומקעהרען, נאכפראגען, אונד מיך אויך איין וועניג „צערזאָבעלן" לאססען? ניין, זאָ וויט גינג מיינע קושער-טרייע אונד צארטליכע אנהאָנגליכקייט ניכט, דער הימעל ווייס, וואס אויס דעם ארמען מאנגע געוואָרדען זיין מאג. איך האבע עס נאכהער ניכט ערפאהרען, אלס איך דענזעלבען וועג ווידער צוריקגעקאָממען בין.

איך פוהר נון לאנגזאמער, דענן מיינע פפערדע וואַרען ערשעפפט. — פאָר מיר לאג ווידער איין קליינעס דאָרף. יעטצט איבערלעגטע איך, וואס צו בעגיננען? דאָרט איבערנאכטען, אָדער ווייטער איילען? נאָך קראנג מיר דאס קוגעל-געציש אין דען אָהרען, אונד מיינע אנגסט ריעף: „ווייטער!" — פערנער: „וועם געהאָרען וואגען אונד פפערדע?" אנטוואָרט: „פאָר דער האנד קיינעם, אלס דעם געגענוואָרטיגען בעזיטצער, דער זיא ווידער עראָבערט, נאָך געשטאָהלען, נאָך אלס קריעגס-שאטצונג ערהאלטען האט!" — פראגע: „וואס מיט דעם פפערדען גוטע מאכען? פערשענקען, פערקויפען, בעהאלטען?" . . צום ערסטען האטטע איך קיינע לוסט, צום אנדערן קיין רעכט, צום דריטטען קיין געלד.

אין דיעזער פערלעגענהייט קאם איך צום ווירטהסהויזע, עס וואר נאָך ניכט זאָ שפּאָט, אלס איך גלויבטע, דער שטאללקנעכט קאם; איך שפאננטע אויס, פערלאנגטע פוטטער פיר דיא פפערדע אונד פיר מיך וואַרם-ביער, אונד זעטצטע מיך צום אָפען. אים נאָטה-פאלל האָפפטע איך, מיט מיינעם רונדען פילץ-הוט אונד בויערן-קיטטעל בעצאהלונג צו לייסטען; יענער וואר מיר אָהנעדיעס צו ענג, אונד דיעזער צו וויט.

— — — — —

דיא דיקע ווירטהין פפלאנצטע זיך פאָר מיינען טיש הין, זעטצטע ביידע ארמע אין דיא זייטע, אונד פראגטע: „אָב איך איבער נאכט צו בלייבען געדאָכטע?" — אנטוואָרט: „ניין" — „אָב איך נאָך נאָך דעם שטאָדטכען וואָללע?" — אנטוואָרט: „יא!" . . עס וואר מיר רעכט ליעב, דאס דיא נייגיעריגע פראגטע, דענן איך וואר נאָך פיעל נייגיעריגער צו וויססען, אויף וועלכער שטראססע, אין וועלכער וועלטגעגענד איך זייא, אונד וואָהין איך פאהרע. — זיא פראגטע פערנער: „אָב איך ניכט איין יונגעס פרויענצימער מיט דאהין נעהמען וואָללע, דאס צו פוס אנגעקאָממען וואָרע, אונד יעטצט, וועגען איבער-גראָסער ערמידונג, אויף דעם בעטטע לאָגע? עס קאָננטע מיר איין גוטעס טרינק-געלד איינטראגען!" — אנטוואָרט: „רעכט גערן!" אונד דאס גינג מיר פאָן הערצען, בעזאָנדערס וועגען דעם טרינק-געלדעס, דאנן אויך וועגען דער געזעללשאפט. — ענדליך פראגטע מאן: „אָב איך ניכט בעססער טהאָטע, מיט טאגעס-אנברוך ווייטער צו רייזען? דענן דיא נאכט זייא קיינעס מענשען פריינד, צומאל ביא קריעגס-צייטען! עס שטרייפע פיעל פראנצאָזיש-פאָלק אונד צערשטרייטעס פרייסישעס מיליטאָר אומהער, דאס זיך צו רעטטען זוכע. עס געהע קיין טאג אָהנע מאָרד, טאָדט-שלאג אונד פלינדערונג פאָראיבער!" — איך ניקטע שווייגענד מיט דעם קאָפּפע. — מאן וואָללע מיך אונד דאס מאָדכען איינע אָדער צווייא שטונדען פאָר טאג וועקקען; איך קאָמע נאָך אימטער ביא גוטער צייט אן אָרט אונד שטעללע; מיינע העררשאפט ווירדע געוויס ניכט צירנען. — דאס גלויבטע איך זעלבסט. — אלזאָ בליעב איך. עס טהאט מיר, דען פפערדען אונד דעם מאָדכען וואָהל. דאָך בעשלאָס איך, פריה אויפצוברעכען, דענן איך בערעכנעטע, דעם מאָרגענס מיססע דיא שטראססע אם זיכערסטען זיין, וויל דיא, וועלכע עס פיר גוט פינדען, זיך דעם נאכטס אין געפאהר צו זעטצען, זיך אויס ערמידונג אָדער פורכט פאָר טאגעס-אנברוך פערבערגען; אונד דיא, וועלכע אם טאגע וואנדערן וואָללען, דאצו ניכט דיא נאכט צו וואָהלען פפלעגען.

מיין שטאלל-בעטט, אויף דעם איך נור איינען באנגען שלומער גענאָססען האטטע, פעססעלטע מיך ניכט לאנגע. אלס עס אין דער דאָרף-קירכע פיער אוהר שלוג,